Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

श्री जैनधर्मप्रकाश

[illegible]INA DHARMA PRAKASHA.

[illegible] સુદ [illegible] અંક [illegible]

मालिनी.

[illegible] काये, [illegible] पीयूषपूर्णा, ।
[illegible] मिणयनः ॥
[illegible], [illegible] कृत्य नित्यं
[illegible] ॥१॥

[illegible]

[illegible]

ભાવનગર.

શકે ૧૮૧૯ સને ૧૮૯૭

[illegible] પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ.[illegible]
[illegible] છાપી પ્રસિદ્ધ [illegible]
[illegible] આના
[illegible] બે આના

For Private And Personal Use Only

अनुक्रमणिका.

વિષય.	પૃષ્ઠ.
૧ મોહરૂપી કારિગર.	૮૭
૨ પાંચ પુરૂષ કથા.	૯૬
૩ મૈત્રી ભાવના.	૧૦૪
૪ નીતિ વાકયામૃત.	૧૦૯
૫ વર્તમાન સમાચાર.	૧૧૧
૬ ભાવનગરના દરબાર શ્રીને ત્યાંના શ્રાવક સમુદાય તરફથી માનપત્ર આપવા સંબંધી કરવામાં આવેલા મેળાવડાનો હેવાલ.	૧૧૩

ચોપાનીયું રખડતું મુકીને આશાતના કરવી નહીં.

ગ્રાહકોને ભેટ.

मुनिराज श्रीवृद्धिचंदजी जन्म चरित्र.

ચ્યા વર્ષની ભેટ તરીકે નીર્માણ કરેલું આ ચરીત્ર હજુ તૈયાર થાય છે. છપાઇ બહાર પડયેથી લવાજમ મોકલનારા સર્વે ગ્રાહકોને તરતજ રવાને કરશું માટે લવાજમ ના મોકલ્યું હોય તેમણે તરતજ મોકલાવવું ભેટના પોસ્ટેજ માટે અરધો આનો વધારે મોકલવો.

તંત્રી.

શ્રી ત્રિષષ્ઠિ શલાકા પુરૂષ ચરિત્ર,

વર્ષ ૩ જું.

આ વર્ષમાં ત્રીજા ને ચોથા બે પર્વનું ભાષાંતર સંપુર્ણ

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

जैनधर्म प्रकाश.

JAINA DHARMA PRAKASHA.

દોહરો.

જીનાગતરસ રસનાથકી, ગાનકરો પ્રતિમાસ;
રસિકજનો રસમગ્ન થૈ, વાંચી જૈનપ્રકાશ.

પુસ્તક ૧૩ મું. શાક ૧૮૧૯ આશો શુદિ ૧૫. સંવત ૧૯૫૩ અંક ૭ મો

मोहरुपी कारीगर.

શાર્દુલ વિક્રીડિત વૃત્ત.

જેમાં દુઃખ પરંપરા પ્રગટ છે જ્યાં નિત્ય પીડા પડે,
આધિ, વ્યાધિ ઉપાધિ નિત્ય વધતી કર્મે કરી જ્યાં નડે;
તેવા આ ભવ વાસમાં સુખ ગણી આનંદ સર્વે ધરે,
શી આવી રચના કરી જગતમાં આ મોહ કારીગરે ૧
જે નારી રૂધિરાસ્થિ માંસ અશુચિ અંગે ઉપાંગે ભરી;
માયા માન મદે સદાય મનમાં જે ગર્વ રાખે ધરી;
તે પ્યારી રસરંગદા મન ગણી કામી સ્વચિત્તે ધરે,
શી આવી રચના કરી જગતમાં આ મોહ કારીગરે. ૨
પાળી પ્રેમથી પુત્રને પ્રતિદિને હર્ષે ઉછેર્યો અતિ,
રંગે લાડ લડાવીઓ રસધરી નિત્યે વધારી રતિ;
પામી યૌવન તે તિરસ્કૃતિ કરે માતા પિતાની અરે,
શી આવી રચના કરી જગતમાં આ મોહ કારીગરે. ૩

અપૂર્ણ.

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

पांच पुरुष कथा.

(અનુસંધાન પૃષ્ટ ૮૭ થી.)

આ કથામાં જે **અભવ્યાદિ** પાંચ કુળ પુત્રો કહ્યા છે તે પાંચ પ્રકારના પાંચ ગતિમાં જનારા જીવો જાણવા. જન્મ, જરા, મૃત્યુ અને રોગાદિ રૂપ જળ વડે સમગ્ર પણે વ્યાપ્ત આ દુરંત અને પારાવાર સંસાર રૂપ સમુદ્ર જાણવો. દુઃખ, દારિદ્ર, દૌર્ભાગ્ય, રોગ અને ઉદ્વેગાદિ વડે પરિપૂર્ણ મનુષ્ય જન્મ તે **કંથારી કુડંગદ્વીપ** સમાન જાણવો. નિરંતર દુઃખને વેદવા થકી દુરંત એવી નર્ક ગતિ અને તિર્યગ્ ગતિ તે **કૌંચ** તથા **કંથારી** ના વૃક્ષ સમાન જાણવી. પ્રાણીઓને પાપોદયની પ્રિયતાથી એ ગતિની પ્રાપ્તિ થાય છે અને પ્રાયે પાપાત્મા પ્રાણીઓનેજ એ બંને ગતિમાં પ્રતિબંધ થાય છે. મનુષ્ય ગતિ ને દેવ ગતિ જે સુખ દુઃખ વડે મિશ્ર છે તે **બોરડી**ના તથા **ઉંબરા**ના વૃક્ષ સદૃશ જાણવી. મધ્યમ સુકૃત વડે એ બંને ગતિ પ્રાણીઓને પ્રાપ્ત થાય છે અને પ્રાયે મધ્યમ જનોને એ ગતિમાં આસંગપણું થાય છે. ઉત્તમ પ્રાણીઓને તો વસ્તુતાએ એકાંત અત્યંત સુખવાળી મોક્ષ ગતિ (સિદ્ધિગતિ) માંજ પ્રતિબંધ થાય છે. તેઓ આધિ, વ્યાધિ અને વિયોગાદિ દુઃખથી પોતાના આત્માને છોડાવે છે અને માત્ર મોક્ષ ગતિમાં રહેલા હોય છે.

સુચિત્ત નામના સાયાંત્રિક રૂપ ધર્માચાર્ય જાણવા અને નિર્યામક મનુષ્યો સદૃશ ધર્મોપદેશક મુનિરાજ જાણવા. આ અપાર સંસારરૂપ સમુદ્રમાં બુડતા પ્રાણીઓને મુનિરાજ ધર્મોપદેશ વડે તારે છે તેથી તેઓનું **નિર્યામક** નામ સાર્થક છે. સર્વ સાવદ્ય યોગના ત્યાગ રૂપ પારમેશ્વરી દીક્ષા તે પ્રવહણ સદૃશ જાણવી. અને અત્યંત સુખનું ભાજન જે નિર્વાણ પદ તે સમુદ્રના તટ સમાન જાણવું. નિર્યામક સદૃશ મુનિરાજ, ચારે ગતિમાં રહેલા જીવોને નિર્વાણ રૂપ તટે પહોંચાડનાર પારમેશ્વરી દીક્ષારૂપ પોતાના વહાણમાં બેસવા માટે ધર્માચાર્યની આજ્ઞાથી ઉપદેશ કરે છે કે " અહો પ્રાણીઓ ! જેમ પૂર્વે એક કાંગણીને માટે નિપુણ્ય પાંથીએ પૂર્વે મેળવેલા હજાર રૂપીઆને ખોઇ નાખ્યા અને એક રાજાએ પૂર્વે કુપથ્ય તરીકે ખાસ નિષેધેલું તુચ્છ આમ્રફળ ખાવાથી પોતાના પ્રાણને ગુમાવ્યા તેમ, આ સંસારમાં પણ અત્યંત તુચ્છ એવા ઇંદ્રિય જન્ય સુખમાં આસક્ત થએલે મૂઢ પ્રાણીઓ પરભવમાં

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પ્રાપ્ત થઈ શકે એવા સ્વર્ગ અને અપવર્ગના સુખને હારી જાય છે. માટે અહો ઉત્તમ જીવો ! તમે અત્યંત જુગુપ્સા કરવા યોગ્ય અને તુચ્છ એવા શુક્રાદિ જન્ય વિષય ભોગને તજી દઈને ધર્મનું આરાધન કરો જેથી નિવૃત્તિ સુખની પ્રાપ્તિ થાય ”

એ પંથીનું અને રાજાનું દૃષ્ટાંત આ પ્રમાણે.--

“ કોઈક એક દરિદ્રીએ બહુ દૂરદેશમાં જઈને મહા પ્રયાસ વડે એક હજાર રૂપિયા ઉપાર્જન કર્યા. પછી ત્યાંથી સ્વદેશ તરફ આવનારા સાર્થની સાથે સ્વદેશ તરફ આવવા નીકળ્યો. મેળવેલા રૂપિયા વાંસળીમાં નાખીને વાંસળી કેડે બાંધી લીધી માર્ગમાં ખોરાકીને માટે એક રૂપિયો વટાવ્યો તેની ૮૦ કાકિણી આવી. તેમાંથી એકેક કાકિણી વડે દરરોજ નિર્વાહ ચલાવવા લાગ્યો. અનુક્રમે પોતાનું નગર સમીપ આવ્યું તેટલામાં ૭૯ કાકિણી વપરાઇ ગઈ. એક બાકી રહી તે છેલ્લા મુકામે ભુલી જવાથી પડી રહી. માર્ગે ચાલતાં અર્ધપંથે આવ્યા એટલે સાંભરી વિચારવા લાગ્યો કે આજે એક કાકિણી માટે બીજો રૂપૈઓ આખો ભાંગવો પડશે તેથી પાછો જઈને ભુલેલી કાકિણી લઇ આવું કેડે ભાર વધારે હોવાથી વાંસળી કોઇક સ્થાનકે પ્રચ્છન્ન પણે ગોપવી, પણ તેમ કરતાં કોઇએ દીઠી અને તેના ગયા પછી કાઢી લીધી. દ્રમક કાકિણી વાળે સ્થાનકે પહોંચ્યો ત્યાં તપાસ કરતાં કોઇએ તે કાકિણી લઇ લીધેલી હોવાથી મળી નહીં. પાછો આવ્યો ત્યાં પૂર્વે જોનારા માણસે વાંસળી અપહરેલી હોવાથી તેપણ મળી નહીં. ઉભયથી ભ્રષ્ટ થયો એટલે અત્યંત પશ્ચાત્તાપ કરવા લાગ્યો. પણ હવે પશ્ચાતાપ કરવાથી શું વળે. તેજ પ્રમાણે આ સંસારમાં મૂર્ખ જીવો સાંસારિક વિષય સુખની તૃષ્ણા રૂપ કાકિણી મેળવવા જતાં પૂર્વના અપૂર્ણ પુન્યોદયથી તે રૂપો પણ સંપૂર્ણ પણે મળતા નથી અથવા પાપોદય હોય છે તો બીલકુલ મળતા નથી અને તેની ઇચ્છાથી ધર્મારાધન કરતો નથી જેથી સ્વર્ગ મોક્ષાદિના સુખ રૂપ દ્રવ્ય પૂરિત વાંસળી પણ હારી જાય છે. ”

બીજું દૃષ્ટાંત—

કોઇ રાજાને આમ્રફળ (કેરી) વિશેષ ખાવાથી એકદા અજીર્ણ થવા વડે વિશુચિકા ઉત્પન્ન થઇ રાજ વૈદ્યે બહુ પ્રયાસવડે તે વ્યાધિ મટાડ્યો પણ કહ્યું કે “હવે પછી જો કોઇ પણ વખત આમ્રફળ ખાશો તો મૃત્યુ પામશો.” રાજાએ પ્રાણ હાનીની ભયથી તે વાતનો સ્વીકાર કર્યો. અને પોતાના દેશ બધામાંથી

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

આંખો માત્ર ફોડી નંખાવ્યા. એકદા મંત્રી સહિત અશ્વાર બેસીને ફરતા જ તાં બન્નેને અશ્વે અપહર્યા અને દૂર દેશમાં લઇ ગયા. ત્યાં બન્ને થાકી ને ઉભા રહ્યા એટલે તેના ઉપરથી ઉતરી નજીક રહેલા ફળ ભારવડે નમી ગએલા આમ્ર વૃક્ષ નીચે બન્ને બેઠા. ત્યાં અતિ મનોહર પરિપક્વ આમ્રફળોને જોઇને રાજાનું ચિત્ત ચળાયમાન થયું, ખાવાની ઇચ્છા વૃદ્ધિ પામી. મંત્રીએ અનેક પ્રકારે તેનું નિવારણ કર્યું, વૈદ્યે કહેલા વચનો સંભારી આપ્યા પરંતુ રાજાએ માન્યું નહીં અને આમ્રફળ ખાધા. જેથી તત્કાળ તે રાજા મૃત્યુ પામ્યો. મરણ પામતી વખતે મંત્રીના વચન ન માન્યા સંબંધી, વૈદ્યના વચનની અવગણના કરી સંબંધી તથા આમ્રફળ ખાધા સંબંધી ઘણો પશ્ચાત્તાપ થયો પરંતુ અકાળે પશ્ચાત્તાપ શા કામનો? જેવી રીતે એ રાજા માત્ર રસેંદ્રિની ક્ષણજની શાંતિને માટે પોતાનું રાજ્ય સુખને મનુષ્ય ભવ હારી ગયો તેમ આ સંસારમાં મૂર્ખ પ્રાણી ક્ષણજના ઇંદ્રિય જન્ય સુખની લાલસામાં બદ્ધ થઇને સ્વર્ગ મોક્ષાદિના સુખને હારી જાય છે."

આ બન્ને દૃષ્ટાંતનો સાર હૃદયમાં વિચારીને ઉત્તમ પ્રાણીઓએ ક્ષણજ માત્ર સુખ દેખાડનારા પરંતુ પરિણામે દુઃખ સમુદ્રમાં ફેંકી દેનારા વિષય સુખમાં ન ખુંચતાં નિવૃત્તિ સુખની પ્રાપ્તિ માટે ઉદ્યમ કરો.

આ પ્રમાણેના તે મુનિરાજ રૂપ નિર્યામકના વચનો સાંભળીને **અભવ્ય** હસીને બોલ્યો કે-તે નિવૃત્તિ વળી કેવી છે? અને તે કોણે દીઠી છે? તે તો કહો. અહીં તો જૂઓ આ સર્વ ઇંદ્રિયોને સુખના આપનારા વિષય સુખ ભોગવવાના છે. ઘેબર, ઘી, પકવાન્ન અને ખર્જુરાદિ સ્વાદિષ્ટ ખાવાનાં ખાવાનાં છે; વસ્ત્ર અને આભરણાદિ સ્વેચ્છાદિથી ધારણ કરાય છે અને કામ ક્રીડા તથા હાસ્ય કુતૂહલાદિકે સુખે સુખે કાળ નિર્ગમન થાય છે. આ બધામાંથી જે નિવૃત્તિ પુરીમાં એક પણ નથી એવી દેખીતું દુઃખ ભોગવવા માટે જવાનું કોણ મૂર્ખ કબુલ કરે."

આ પ્રમાણે એકાંત સુખવાળી સિદ્ધિગતિને પણ દુઃખ રૂપ ગણતો સતો તે **અભવ્ય** દુર્ગંધથી ભરેલી ખાડમાં જેમ ભુંડ આસક્ત થઇને પડ્યો રહે તેમ વિષયરૂપ કાદવમાં ખુંચેલો [illegible] ન કરવા લાગ્યો; જેથી આધિ, વ્યાધિ, જરા, જન્મ [illegible] મરણાદિ દુઃખોએ ભરપૂર અનંત સંસારમાં તે [illegible] નિરંતર [illegible]

For Private And Personal Use Only

આસન્નભવ્યના કહી રહ્યા પછી દૂરભવ્ય બોલ્યો કે–પરિણામે હિતકારક એવું તમારૂં કથન હું માન્ય રાખીશ ખરો પણ હાલ નહીં, ઘણા કાળ પછી વાત. હાલતો આ પ્રાપ્ત થયેલા મહા મનોહર વિષય સુખનો ઉપભોગ કરવા ઇચ્છું છું. કેમ કે યૌવન, ધન સંપત્તિ, અનુકૂળ વર્તનારી સ્ત્રી અને નિરોગી શરીર વિગેરે પ્રાપ્ત થયેલું કોણ બુદ્ધિવાન્ તજી દેય. યૌવનાવસ્થામાં ધર્મને માટે જે પાંચ ઇંદ્રીઓના સુખને તજી દેવા તે પીલુ પરિપક્વ થાય તે વખતે કાગડાની ચાંચ પાકવા જેવું છે. માટે હાલમાં તો હું કોઇ રીતે સાંસારીક સુખને તજવા ઇચ્છતો નથી.”

આ પ્રમાણેનો દૂરભવ્યનો ઉત્તર સાંભળીને તે વખત તો નિર્યામક રૂપ મુનિરાજ મૌન રહ્યા. વળી કાળાંતરે તેના ઉપરની કૃપાવડે મુનિ પુંગવે તેને પૂર્વોક્ત પ્રકારેજ ઉપદેશ આપ્યો. કે “ હે ભાઇ ! હવે તો તું આ સંસારને છોડ.” તે વખત પણ તે દૂરભવ્યે પૂર્વોક્ત પ્રકારે ઉત્તર આપ્યો. એ પ્રમાણે વારંવાર સાચાખોટા બાનાવડે મુનિરાજને ઠગવાના ઉત્તર આપ્યા કર્યા અને પ્રાંતે નર્ક તિર્યંચ ગતિમાંજ પરીભ્રમણ કરવા લાગ્યો. કોઇ વખત મનુષ્યગતિ કે દેવગતિ પણ પામ્યો પરંતુ પગલે પગલે દુઃખને પામવા લાગ્યો અને કર્મવડે લેપાવા લાગ્યો. એમ કરતાં કરતાં યથાપ્રવૃત્તિકરણને યોગે કાંઇક કર્મવિવર પ્રાપ્ત થવાથી સમ્યક્ પ્રકારે ધર્મનું આરાધન કરતો સતો કેટલેક ભવે સમસ્ત કર્મોને બાળી દઇને તે પ્રાણી સિદ્ધિ સુખને પ્રાપ્ત કરશે.

હવે તે મુનિરાજના ઉપદેશને સાંભળી ભવ્ય જીવ બોલ્યો–“અહો પરમ કૃપાળુ! આપનો કહેલો ધર્મ કરવા હું ઇચ્છું છું ખરો પણ હાલ નહીં; સાત આઠ વર્ષ પછી અંગીકાર કરીશ. કેમકે હમણા તો આ સ્ત્રી યૌવનવતી છે, પુત્ર હજી ભણેલો નથી, પુત્રી હજુ પરણાવી નથી, તેમજ બીજા પણ આરંભો છે તેથી હાલમાં તો હું તે સર્વને તજી દેવાને સમર્થ નથી.” મુનિરાજે પણ તેને ભવ્ય જીવ જાણ્યો તેથી વળી સાત આઠ વર્ષે આવીને ઉપદેશ કર્યો કે “હે ભદ્ર ! હવે આર્હતી દીક્ષાને અંગીકાર કર” સંવેગના રંગવડે તરંગિત થયેલ તે પ્રાણીએ અર્હત ધર્મને તરતજ અંગીકાર કર્યો. તે જીવ સાત આઠ ભવે મુક્તિ પદને પ્રાપ્ત કરશે.

હવે આસન્નસિદ્ધિ મુનિરાજના વચનને સાંભળીને બોલ્યો કે–હે કૃપાનિધિ ! તમારા વચનો, અમૃતનું પાન કરવા તુલ્ય હોવાથી મને અત્યંત રૂચે છે. પરંતુ હું આ કૌટુંબિક સાથેના પ્રેમ બંધનમાં નિયંત્રિત થયેલો

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

તેથી મોક્ષેચ્છુ છતાં પણ ગૃહસ્થ પણાને તજવાને હાલ તરત સમર્થ નથી તોપણ ધીમે ધીમે સ્ત્રી પુત્રાદિના પ્રતિબંધને તજી દઇને આવતા વર્ષમાં આપના કહેવા મુજબ મુનિ ધર્મને અંગીકાર કરીશ." બીજે વર્ષે મુનિરાજના ઉપદેશની જોગવાઇ મળવાથી સંપુર્ણ શ્રદ્ધાવાન્ આસન્નસિદ્ધિ જીવે તેગનીજ સમીપે જૈની દીક્ષા અંગીકાર કરી સમ્યક્ પ્રકારે ચારિત્ર ધર્મનું આરાધન કરીને તે દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થયો. ત્યાં ઘણા કાળ પર્યંત સ્વર્ગના સુખ ભોગવીને એક ભવ મનુષ્યનો કરી તે જીવ મુક્તિ પુરીનો નિવાસી થશે.

હવે છેલ્લો તદ્ભવસિદ્ધિ જીવ, પુણ્યના માહાત્મ્ય વડે ગર્ભિત એવા મુનિરાજના વચનોને સાંભળીને હાથ જોડી આ પ્રમાણે બોલ્યો- અહો મુનીંદ્ર! અનાદિ કાળથી મોહનિદ્રા વડે નિદ્રિત થવાથી નષ્ટ ચૈતન્ય પ્રાય થયેલા મને નિઃકારણ બંધુ સદૃશ આપે જાગૃત કરી ચેતના પ્રાપ્ત કર્યો છે. હું ધન્યમાં પણ ધન્યછું કે મને ઉન્માર્ગે જનારાને સન્માર્ગના ઉપદેશક એવા આપનો સાંપ્રત સમયે યોગ પ્રાપ્ત થયો છે આ અપાર સંસાર રૂપ સમુદ્રમાં ડુબતા એવા મને સદ્ધર્મ રૂપ નાવ સહીત નિર્યામક તૂલ્ય આપનો પૂર્વ પુણ્ય વડેજ યોગ બની ગયો છે મને પાંચ ઈંદ્રીઓ રૂપ ચોરોએ સ્નેહ રૂપ પાશવડે બાંધીને ક્ષુધા પિપાસાદિ દુઃખાર્તપણે સંસાર રૂપ બંદીખાનામાં નાખેલો છે. એ બંદીખાનામાં રહ્યો સતો હું જન્મ, જરા, મૃત્યુ અને આધિ વ્યાધિ વિગેરે દુઃખો રૂપ ચાબુક વડે નિરંતર માર ખાધા કરૂંછું તેમાં મને કોઇ પણ શરણભૂત થયું નથી. હમણા કાંઇક શુભ દૈવના અનુભાવ વડે અશરણ પ્રાણી માત્રને શરણભુત અને સંસાર રૂપ બંદીખાનામાંથી છોડાવનાર આપ મળી આવ્યા છો-આ સંસારમાં દેવ પણામાં અને મનુષ્ય પણામાં મહર્દ્ધિક પણું પ્રાપ્ત કરવું તે સુલભ છે પણ સદ્ ગુરૂનો સંયોગ પ્રાપ્ત થવો તે અતિ દુર્લભ છે મેં રસેંદ્રીની લોલતાથી પટ્ રસનું આસ્વાદન ઘણીવાર કર્યું છે પરંતુ જન્મ મરણને હરણ કરનાર સદ્ગુરૂના વચનામૃતનુ પાન ક્યારે પણ કર્યું નથી. "વિદ્વાન પ્રાણી પણ ગુરૂ મહારાજના યોગ વિના સમ્યક્ તત્વને જાણી શકતા નથી. શુદ્ધ નેત્રવાન મનુષ્ય પણ અંધકારમાં દીપક વિના જોઇ શકતો નથી તેમ" શુદ્ધ નેત્રવાન મનુષ્ય પણ અંધકારમાં દીપક વિના જોઇ શકતો નથી તેમ વિદ્વાન પ્રાણી પણ ગુરૂ માહારાજના યોગ વિના સમ્યક્ તત્વને જાણી શકતા નથી સંસારના અસાર સુખને મેળવવાને માટે પ્રાણી જેટલો પ્રયત્ન કરે છે તેટલો પ્રયત્ન જો જૈન ક્રિયામાં કરેતો તે જરૂર અંતર નિવૃત્તિને પામે. હે મુનિરાજ! નાના પ્રકારના દુઃખ સમુહ વડે વ્યાપ્ત એવા સાંસારિક સુખથી હવે-જેમ ક્ષુધાતુર પ્રાણીને પરમાન્ન (ક્ષીર) ની પ્રાપ્તિ થાય

For Private And Personal Use Only

જાઇને ચિત્તવિભ્રમ રોગથી વિરામ પામે તેમ-હું વિરામ પામ્યો છું. અત્યાર સુધી જિન ધર્મ રહિત પણે મેં જે પુષ્કળ પ્રયાસ કર્યો છે તેનો વિચાર કરતાં હવે મને અત્યંત દુઃખ ઉત્પન્ન થાય છે-માટે હવે જિન વિશેષે ભવ સમુદ્રમાં પ્રવહણ તુલ્ય, પાપને હરનાર અને મોક્ષને આપનાર એવી આર્હતી દીક્ષા, હે મુનિ પુંગવ ! મને શિઘ્ર પણે આપો. પ્રાયે અનુકુળ કર્મી જીવોને ધર્મમાં પણ અનેક અંતરાયો આવી પડે છે તેથીજ પ્રાજ્ઞ પુરૂષોએ કહ્યું છે કે **धर्मस्य त्वरिता गतिः** એટલે ધર્મની શિઘ્ર ગતિ છે." આ પ્રમાણેના અતિ ઉત્કટ સંવેગવાન તે **તદ્‌ભવસિદ્ધિ** કાંતે તરતજ મુનિ મહારાજની સમીપે ચારિત્ર અંગીકાર કર્યું અને જેમ શ્લેષ્માદિ મલીન પદાર્થોને તજી દેય તેમ સંસાર વાસને તજી દીધો. અપ્રમત્ત પણે નિરંતર સાધુ ધર્મને આરાધીને સમગ્ર કર્મોનો ક્ષય કરી તેજ ભવમાં મુક્તિ પુરીનો અધિકારી થયો.

આ પ્રમાણે પાપ કર્મો વડે પ્રાણી નર્ક અને તિર્યંચ ગતિમાં પરિભ્રમણ કરતાં અને કોઇક વખત અજ્ઞાન કષ્ટ વડે મનુષ્ય અને દેવ ગતિમાં પણ જઇ આવતાં, ભાગ્યહીન પ્રાણી જેમ સ્વર્ણ નિધિને ન પામે તેમ-**અભવ્ય** પ્રાણી અનંતકાળે પણ અવ્યય સુખને પ્રાપ્ત કરી શકતો નથી, **દુરભવ્ય** જીવ અનંત કાળ પર્યંત પરિભ્રમણ કરીને પ્રાંતે મોક્ષ સુખ પામે છે, **ભવ્ય** જીવ સાત આઠ ભવે મોક્ષ પામે છે, **આસન્નસિદ્ધિ** ત્રણ ભવે મોક્ષ પામે છે અને **તદ્‌ભવસિદ્ધિ** તેજ ભવે મોક્ષને પ્રાપ્ત કરે છે. એ સઘળામાં મોહનો ભેદ કરવાની તરતમતાજ મુખ્ય હેતુ ભૂત છે. જે પ્રાણીને જેટલો મોહ હોય તેટલો તેને સંસાર સમજવો. એટલે મોહના ચય અપચય-વૃદ્ધિ-હાની પ્રમાણે સંસારનું વધવા ઘટવા પણું જાણવું-તેથી સુખના સદ્‌ભાવને રોકનાર, પાપ કર્મને અંકુરા ઉપજાવનાર અને આત્મ ધનનો દ્રોહ કરનાર મોહને, વિચારશીલ પ્રાણીએ સર્વથા તજી દેવો. આ સંસારમાં જે જે પ્રાણીઓ પૂર્વે ભમ્યા છે, આગામી કાળે ભમશે અને હાલમાં પરિભ્રમણ કરે છે તે સર્વે આ મહાબળવાન મોહનોજ મહિમા છે.

શઠતા, પૈશુન્ય પણું, ઉન્માર્ગની દેશના, અસત્ય ભાષણ, અત્યંત વિષયાસક્તિ, મિથ્યાત્વમાં એકાંત નિષ્ટ પણું, આર્હત ધર્મની અવજ્ઞા અને સુસાધુનો ઉપહાસ એટલા મહા મોહના ચિન્હો છે એમ જ્ઞાની પુરૂષો કહે છે. માટે હે વત્સો ! મોહ રાજાની દુશ્ચેષ્ટાથી ડરીને તેના ચિન્હોને તજી દેવા પ્રયત્ન

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કરો જેથી સ્વલ્પ કાળમાં સંસાર પરિભ્રમણકારી કર્મનો ક્ષય કરીને મોક્ષ સુખને પ્રાપ્ત કરશો."

આ પ્રમાણેના **શ્રી આદીશ્વર ભગવંત**ના ઉપદેશને શ્રવણ કરીને તેમના ૯૮ પુત્રો સંવેગ રંગ વડે વાસિત થઇ તત્વ બોધને પામ્યા.

मैत्री भावना.

સાંધણુ પાને ૮૦ થી.

मैत्री परेषां हितचिंतनं यत्.

શાંત સુધારસ.

ગયા અંકમાં વંદીતાની ૪૯ મી ગાથા અર્થ સાથે આપણે જાણી ગયા છીએ આપણી નિત્યની આવશ્યક કરણી જે પ્રતિક્રમણ તેમાં આ મૈત્રી ભાવનાનું સ્વરૂપ જણાવ્યું છે અને તે ભાવના ભાવવી એમ કહેલું છે તેથી બીજી ભાવનાઓ કરતાં આ ભાવનાને અવશ્ય કર્તવ્યપણે શાસ્ત્રકારે ગણી છે એમ નક્કી થાય છે. એ ભાવના ઉત્તરોત્તર મોક્ષ ફળને દેવાવાળી છે. આપણા સમુદાયનો ઘણોભાગ હાલમાં ગાડરીયા પ્રવાહની માફક ચાલવા વાળો જણાય છે કેમકે જ્ઞાન ભણવા ઉપર ઘણી ઓછી પ્રીતી હોવાથી શાસ્ત્રોના રહસ્યને જાણી શકતા નથી. કુળાચારથી—વેઠ માફક—પ્રતિક્રમણ કરવું જોઇએ એમ ગણી એક કરે તેમ બીજા પણ કરે જાય છે, શુક પાઠની માફક પ્રતિક્રમણના સૂત્રો મોઢે ભણી જાય છે પણ તેના અર્થનું કોણ ચિંતવન કરે છે? પ્રતિક્રમણ તે દર રોજની આવશ્યક કરણી છે તેના અર્થનું તે કરણી કરતાં ચિંતવન કરવું તો દૂર રહ્યું પરંતુ પ્રથમનો તેનો અર્થ યથાર્થ રીતે જાણનારા પણ ઘણા થોડા જોવામાં આવે છે. પ્રતિક્રમણ શા માટે કરવું? તેના સૂત્રોનો શું શું અર્થ છે? પ્રતિક્રમણ કરવાથી શું લાભ છે? આટલો વિચાર પણ કોઇ વીરલ જૈનના ચિત્તમાં આવતો હશે બાકીતો સૌ દેખા દેખીથી જેને શાસ્ત્રકાર સમુર્છિમ ક્રીયા કહે છે તેવી કરણી કરતા નજરે પડે છે. માટે સુજ્ઞ જનોએ હૃદયમાં વિચાર કરી અવશ્ય કર્તવ્ય જે પ્રતિક્રમણ તેના યથાર્થ અર્થ અને હેતુઓ જાણી તેનું નિત્ય ચિંતવન કરવું. આવો વિવેક દીપક જે ભવ્ય જનોના અંતઃકરણમાં પ્રગટ થયો હોય તે વંદીતાની ૪૯ મી ગાથાના અર્થને સારી રીતે જાણે. મૈત્રી ભાવના

For Private And Personal Use Only